

EN VIDEO DANS

ANTOLOGI

LALALAI!

LA LA LA!

En Video Dans Antologi

Udgivet af Statens Filmcentral, 1992.

Redaktion: Vibeke Vogel

Grafisk Design: Kitte Fennestad

Forsidefoto fra Roseland

Tryk: Eks-skolens trykkeri

Denne folder er udgivet i forbindelse med video-antologien LA LA LA! Den indeholder en kort introduktion til Video Dans-genren, samt beskrivelser af de ialt seks produktioner, som antologien rummer.

Antologien er redigeret af Vibeke Vogel for Statens Filmcentral.

Pausebillederne, der ligger mellem de seks produktioner, er fotograferet af Francois Grandjean.

For udførelsen og koreografien står slangemennesket Hugo Rodolfo Zamoratte.

Solodanser Erik Bruun danser over scenen i DR-TV's 40 års skærmkavalkade. Den kongelige ballet set med unge tv-øjne. Vi er vidner til sceneriet; jo, de danser. Men hvor er de langt væk. Som små insekter svæver de i øjets horisont. I fuld figur og med fuldendte bevægelser... og alle dansere på een gang. Et koreografisk forløb dokumenteret og bevaret til (næsten) evig tid. Således blev mange balletter det igennem tv-årene. Scenen bevaret, men reduceret til skærm, teatrets røde varme til dagligstuenes sædvane, og den fysiske fornemmelse af danserne forsvinder i takt med poesien.

Video Dans-antologien præsenterer værker, hvis fornemste mål ikke er at mindes en forestilling. Derimod at lade to kunstarter udfordre og udvikle sig i hinandens spejl. At lade koreografer fra dansens verden og instruktører fra videoens og filmens verden sammen skabe et nyt billede, eller rettere en ny fælles bevægelse. Det er indlysende, at attraktionen mellem dansen og det levende billede altid har eksisteret. De er begge dybest set *bevægelse*. Bevægelse i tid og rum, med lyset og lyden som sine mest intime relationer. De to kunstarter - video og dans - går i dialog med hinanden på vidt forskellige måder. Kameraet kan blive en partner til danserne - det kan bevæges eller placeres, så det på alle måder kan forholde sig til danserne. Koreografien må til gengæld forholde sig til kameraets billed- eller synsfelt (som er triangulært), og ikke som vanligt til scenegulvet (som er rektangulært) med publikum foran. I redigeringsfasen kan dansen elektronisk »tilsættes« eller »fratages« noget - f.eks. kan den fremstilles i slow motion - eller den kan »klippes helt op«. Video Dans er iscenesættelse af bevægelighed.

D E N T E K N O L O G I S K E F Y S I K

Jeg forestiller mig, at der skal visse forudsætninger til, for at acceptere dans i forening med et elektronisk medium.

På en måde er hurdlen i Video Dans, at gøre det fysiske teknologisk tilgængeligt... og dét kan provokere det moderne menneskes opfattelse af, at dans hører scenen til. En opfattelse, som i og for sig er utrolig begrænset i forhold til dansens mange oprindelige betydninger. Dansen er ikke blot en kunstart. Dens egenart er også dansen som

den fundamentale forudsætning for, at livet kan fortsætte i tråd med samfundets selvforståelse.

Opfattelsen af dansen som en udelukkende scenisk begivenhed – af fortællende eller abstrakt karakter – må frigøres først. Den mest vellykkede Video Dans eksisterer i mine øjne alene i kraft af sin billedlighed; men uden at dansens væsen går tabt. Det kølige elektroniske medium mestrer at forene sig med de dansende kroppe, med dansens lyd og rytme, på en sådan måde, at dansen stadig mærkes og stadig skaber nye betydninger.

K L A S S I S K P Å V I D E O

Videokunsten og den moderne dans er børn af samme tid, og dét har styrket og opfordret til mødet mellem dem. Det er de moderne danseformer, spændende fra den moderne ballet til avantgardistisk performance-dans, som præger Video Dans genren. Både den klassiske ballet og de etniske danseformer bliver næsten altid formidlet i en mere traditionel dokumenterende form.

Den klassiske ballet har dog een primær video-fortolker. Det er svenske Birgit Cullberg, som både er video- og dansekoreograf. Siden 60'erne har hun i samarbejde med svensk tv's Måns Reuterswärd produceret Video Dans. Hendes store fascination af videomediet bunder i muligheden for at skabe stadig foranderlige scenografier til tv-balletter, ved at anvende chromakey/blue-screen effekten. Danserne danser faktisk i blå rum, og optagelserne mixes i redigeringen med alle former for vidunderlige eller vanvittige scenografier. Tyngdeløven er mere eller mindre ophævet – så både havet og himlen kan favne danserne. Birgit Cullberg er en trofast tilhænger af, aldrig at bevæge kameraet, men derimod altid at bevæge baggrunden eller danserne i forhold til kameraet. Hun tror på dansen som en scenisk begivenhed, og seeren/tilskueren er placeret, som var det foran en scene. Danserne danser historien – værket er en koreografisk beretning.

T I L B A G E B L I K

En af filmens ypperste dansestjerner, Fred Astaire, ville danse og ses i totale billeder og real time. Uden klip og uden kameraet som danse-

partner. »Either I dance or the camera dances!« I 1946 lavede Maya Deren »A Study in Dance for the Camera«. Her blev alle regler brudt. Der var close-ups (nærbilleder), mange. En fod, et ansigt, en nakke. Danseren skiftede overraskende rum; fra et træ til et møbleret værelse til et ensomt sted i rå version. En af videokunstens fædre, Ed Em-schwiller, udtaler at provokationen lå i, at de som billedmagere faktisk hverken behøvede en hel scene, eller for den sags skyld en hel danser. Deres mål var at skabe en helt ny dans. Omvendt gav de levende billeder dansen radikalt anderledes betingelser at udfolde sig under. Dansen var ikke bundet af scenen. En bevægelse kunne forlænges eller stoppes et øjeblik. I Norman McLarens »Pas de Deux« fra 1967 lægger filmen en form for ekko til dansen. Dansernes bevægelser aftegnes som lyskilder ud fra den dansende silhouet – og lyset er det flow, som den dansende bevægelse flygtigt efterlader på nethinden.

Parallellerne mellem de dansante billeders barndom og ungdom og denne antologis updatede præsentation af Video Dans-produktioner ligger lige for. I *Lalala Human Sex Duo No. 1* danser Louise Lecavalier

Som i Cullbergs videokoreografier arbejder Charles Atlas med chromakey i Because We Must.

med Marc Béland, som Fred Astaire gjorde det med Ginger Rogers – set fra et filmisk synspunkt altså. Kamerablikket forfølger duetten som en klassisk voyeur; men det er stadig dans for kameraet. At billedliggøre én enkelt bevægelses hele forløb, fra den starter til den slutter, er essensen i både McLarens »Pas de Deux« fra 1967 og Pascal Baes' *Topic* fra 1990. En genial udnyttelse af tiden og lyset foreholdt en fysisk danset bevægelse. En visuel notationsteknik. På et andet plan komponerer Maya Deren i 40'erne »A Study in Dance for the Camera« og Walter Verdin i 90'erne *Roseland*, som begge intimt forener dansens egenart med filmens og videoens evne til at skulpturere og bevæge en anden kunstart.

SANSELIGE BILLEDER

Fra den europæiske perfektionisme i bløde skift mellem sort/hvid og farve, mellem slow og real time, til den amerikanske »lige på og hårdt og alt kan ske – og sker!« – stil, bolttrer hele antologien sig i et mangfoldigt æstetisk leje. Fælles for antologiens tilgange er, at de ikke dokumenterer noget allerede hændt, men kun eksisterer som billedet af dét, mødet mellem dans og video betinger og afføder.

Video Dans er ikke en konkurrent til live-situationen på scenen. Den er noget ganske andet – en kunstart, hvori dansen så at sige berettiger sig selv som elektronisk bevægeligt billede. Også! Dansen er mangfoldig! Et værk som *L'Étreinte* er et perfekt eksempel på, hvad billeder og dans kan sammen. Et bevægeligt maleri, som aldrig kunne finde sted på nogen scene. Hele udtrykket er (redigeret i) slow motion bevægelser, så tiden udstrækkes – forsinkes. Koreograferne, alias instruktørerne, bag *L'Étreinte* er som så mange andre koreografer motiverede for dels at nå et større publikum, og måske hermed også nedbryde lidt af den finkulturelle skal om dansen som forestilling; dels at gøre dansen filmisk mulig og dermed byde både dansere og egne koreografiske eksperimenter indenfor i en helt anden verden.

Video Dans forfører... og den egentlige forfører er den bevægelse, som opstår i kraft af dansens intensitet og videoens elektroniske kommentarer til den. Når det lykkes at forføre os, dvs. når iscenesættelsen af kunstarterne i hinandens spejl fungerer optimalt, skyldes det

Parløb og spejlinger i spillet mellem danser og skygge i *Roseland*

måske også, at både levende billeder og dans på forhånd er lagret i vores oplevelsesverden. Vi oplever verden både billedligt og kropsligt, samtidig med at vi er vant til verdens billedstrøm, og bekendt med dansens udtryk og funktion. Når de levende billeder og dansen fremtræder i en ny form, og som eksistentielt forbundne med hinanden, genkender vi dem. Og det genkendelige både henrykker og letter adgangen til de dansende billeder. Et værk som *Roseland* er ét langt brudt forløb, i mange og rå klip. Og dog virker den som én lang ryttemisk puls. Kontinuiteten og helheden er klippet i tusinde stykker, og alligevel forføres man, kropsligt medlevende, i billedstrømmen. *Roseland* er visuel æstetik, som forener dansens billedlighed og vores kropslige erfaringsverden.

Dansen og videoen bærer hver for sig poesien i sig – og det besnærer øjet!!

CHARLOTTE GIESE

Charlotte Giese (1957) er cand.comm. fra RUC, med speciale i kultur og formidling. Arbejder som videoinstruktør og festivalkonsulent (film/video). C.G. har også været medproducent af Video Galleriets tre Video Dans-festivaler i 1990 og 1991.

Det udsatte favntag. – Forhalet, ikke blot af det psykologiske spil mellem danserne, men også af billedernes slow version. Bernadette Doneux og Eric Affergan i L'Étreinte.

CANADA, 1987, 7 MINUTTER, VIDEO

KOREOGRAFI: EDOUARD LOCK

INSTRUKTION: BERNAR HÉBERT

Dansere: Lock Danseurs Inc.: Louise Lecavalier, Marc Béland. Fotografi: Daniel Jobin. Redigering: Gaétan Huot. Musik: David Van Tieghem. Produktion: Agent Orange Inc.

Der findes sjældne øjeblikke, hvor oplevelsen af dans kan vende hele vores fasttømrede idé om, hvad der er fysisk muligt, på hovedet. Den slags overskridende oplevelser er, hvad den canadiske koreograf Edouard Lock og hans dansere stræber efter at give fra sig. Louise Lecavalier, som fik sit verdensgennembrud, da hun dansede til David Bowies koncerter i 1989, er hoveddanseren i Locks kompagni. – Ikke uden grund; hendes styrke og hurtighed, hudens skrøbelige hvidhed og kropsvælgelsernes næsten brutale præcision mangler ganske enkelt sidestykke og passer godt til Locks abrupte, overraskende koreografi.

Temaet i denne video er ganske klassisk; et møde mellem mand og kvinde i en danset duo, der gennemspiller deres gensidige tiltrækning og afvisning. Men udformningen har man sjældent set mage til! Et sted under havets overflade lægger danserne krop til et aggressivt og lystfyldt seksuelt spil, hvor man aldrig kan vide, hvem der har bukserne på... Kameraet er en levende betragter; det griber ikke ind i dansen, men nøjes med at følsomt registrere sceneriet.

BELGIEN, 1991, 46 MINUTTER, VIDEO

(12 MIN. UDDRAG).

KOREOGRAFI: WIM VANDEKEYBUS

INSTRUKTION: WIM VANDEKEYBUS, WALTER VERDIN OG OCTAVIO ITURBE

Dansere: Ultima Vez: Assumpta Arques Surinach, Jabi Bustamante, Charo Calvo, Nicolas Crow, Maria Grazia Noce, Peter Kern, Shannon McMurphy, Muriel Hérault, Lieve Meeussen, Simone Sandroni, Eduardo Torroja, Wim Vandekeybus. Fotografi: Danny Elsen, Serge Everdepoel. Redigering: Octavio Iturbe, Walter Verdin. Musik: Thierry de Mey og Peter Vermeersch. Produktion: Beeldhuis NV for Ultima Vez/BRT/Audiovisuelle Dienst K.U. Leuven/Alive from Off Center/Twin Cities Public Television.

»Længslen efter at være i spillet, styrken, instinktet og tilliden til kroppen har altid været afgørende for vort arbejde og for vore hurtige, ofte risikofyldte bevægelser. Jeg vil ikke have en registrering af dét, jeg vil fanges på en anden måde, uden modstand«. – Siger Wim Vandekeybus om *Roseland*, som vandt første pris ved den store internationale Video Dans festival, »Dance Screen« i Frankfurt 1991.

Roselands univers er hidsigt legende, brutalt ironisk, klippet og danset i et tempo, som kan tage pusten fra de fleste. Konstant skiftende relationer mellem danserne og bratte følelsesmæssige skift opfanges af et sensitivt kamera og understreges af skiftene mellem farve og sort/hvid, mellem almindelig hastighed og slowmotion. *Roseland* er som et risikabelt spil – fyldt af nervøs spænding, hvor den seksuelle, fysiske og følelsesmæssige aggression, aldrig er langt borte. Situationen er umulig at overskue – til gengæld træder kroppens tyngde, springets kraft og bevægelsens rytme billedligt og fysisk helt frem.

FRANKRIG, 1990, 11 MINUTTER, FILM

KOREOGRAFI: SARAH DENIZOT

INSTRUKTION: PASCAL BAES

Dansere: Laurence Rondoni, Jérôme Bel, Sarah Denizot, Pascal Baes.
Fotografi og klip: Pascal Baes. Musik: Philippe-Jean Touscoz. Produktion: Cinémathèque de la Danse og Pascal Baes.

En koreografi, der hænger uløseligt sammen med billedernes verden. Let og elegant – til tider i rasende fart – sørger billederne for at danserne kan se stort på tyngdeloven og lade sig transformere til nye fysiske udtryk.

Scenen er Prag – gravsteder, trapper, fabrikker, gader og stræder i en by, der virker stille og forladt. En nøje indstuderet koreografi og et dygtigt animationsarbejde under selve optagelserne gør, at dansernes bevægelser og mystiske forvandlinger skabes et sted mellem krop og billede.

Det legende og blide univers, som *Topic* skaber, hæfter sig både på den surrealistiske tradition og futurismens kærlighed til fremfarten, maskinerne, troløsheden, det frigørende.

TYSKLAND, 1990, 4 MINUTTER, VIDEO

KOREOGRAFI: TRAUNWALCHNER GOASSLSCHNALZERN

INSTRUKTION: CLAU BLUME

Dansere: Traunwalchner Goasslschnalzers. Fotografi: Ulrich Herrmann.
Redigering: Claus Blume. Musik: Tom Ruhstorfer. Produktion: Carl L. Rettinger.

Med *Kniespiel 3* kan man mildt beskrevet tale om et forfriskende nyt syn på såvel Video Dans-genren som på folkedans. De tre mandlige Bayerske folkedansere møder videomediet rustet til tænderne i traditionelle knæstrømper, hatte og korte smækbukser, alt imens de leverer musikken ved at rasle med træskeer og trampe i gulvet. Og Claus Blume's video tager udfordringen op: en beundrelsesværdig stringent klipning og montage, der lader sig styre af dansernes lydlige frembringelser, skaber en helt egen billedlig rytme.

Kniespiel 3 er Blume's foreløbig sidste del af en serie videoer, der alle skaber en collage eller et helt nyt udtryk ved at lade musik, bevægelse, billede og klipning smelte sammen. Dialogen mellem den traditionelle dans og det elektroniske medium er livligt ironisk og humorfyldt.

FRANKRIG, 1988, 5 MINUTTER, FILM

KOREOGRAFI: RÉGIS OBADIA OG JOËLLE BOUVIER

INSTRUKTION: RÉGIS OBADIA OG JOËLLE BOUVIER

Dansere: Bernadette Doneux, Eric Affergan. Fotografi: Jacques Bouquin. Klip: Martine Voisin og Anita Perez. Musik: Antonio Vivaldi. Produktion: Maison de la Culture du Havre, INA, La Sept, L'Esquisse, MCC.

Régis Obadia og Joëlle Bouvier er et unikt par i videodansens verden, fordi de selv tager sig af både koreografi og instruktion. Udgangspunktet er dansen og koreografien, men parrets bevidsthed om dansens billedlighed og de muligheder, som de levende billeder kan tilbyde en koreografi, resulterer i bevægelser, der aldrig ville kunne udføres udenfor billedernes univers. Bag sig har de en serie af internationalt anerkendte værker - alle fyldt med den intensitet, som er blevet parrets særkende.

L'Étreinte, som betyder »favntaget«, udnytter ét enkelt greb, som både lænker dansernes bevægelser til billedets og giver filmen dens sørgmodige stemning: slow-motion. Med en divan som eneste rekvizit favner kvinde og mand hinanden – passioneret og brutalt. Alt er vådt: sjælene, tøjet, øjnene. Smerte og lyst, had og forening, dyrkelse og fornædning – alle følelserne bølger frem og tilbage mellem de to og gør mødet intenst, uforglemmeligt. *L'Étreinte's* stemning er som et ar i hud og sind – et blivende minde om, hvor tæt forbundet det skønne og det hårde er.

ENGLAND, 1989, 53 MINUTTER, VIDEO

(9 MIN. UDDRAG)

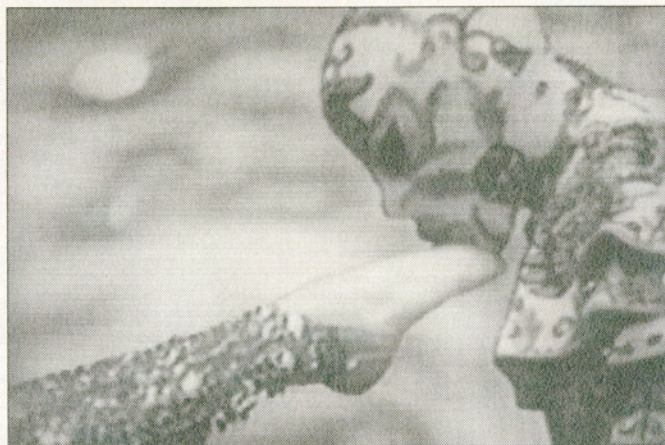
KOREOGRAFI: MICHAEL CLARK

INSTRUKTION: CHARLES ATLAS

Dansere: Leigh Bowery, Leslie Bryant, Joachim Chandler, Michael Clark, Dawn Hartley, Matthew Hawkins, David Holah, Amanda King, Rachel Lynch-John, Leesa Phillips, Russell Maliphant, Gisela Mariani. Fotografi: John Simmons m.fl. Redigering: Hugh Chaloner. Musik: Frederik Chopin, T-Rex, Graham Lewis, Velvet Underground, Dome. Produktion: Best Endeavours Production, Channel Four, La Sept.

Hvilket Video Dans-partnerskab! Den unge engelske koreograf Michael Clark er med sine outrerede, respektløst provokerende forestillinger danseverdenens »enfant terrible«. Charles Atlas er én af Video Dansens pionerer; han påbegyndte sit instruktørarbejde i 1968 – da videomediet var nyfødt – og har igennem mere end tyve år skabt produktioner i samarbejde med store koreografer som Merce Cunningham, Karole Armitage og Douglas Dunn.

Because We Must er i enhver henseende en overdrivelse. Atlas arbejder med flere billedlag oven i hinanden og gør dermed dansernes »scenerum« elektronisk og fleksibelt. Tilsat Velvet Underground's manende musik elsker danserne at lide iført kostumer, der ikke er af denne verden. Ud af lidelsen skabes kunsten, og det kan aldrig blive anderledes. Man går alt igennem – fordi man må.

LA LA LA!

En Video Dans Antologi

LALALA HUMAN SEX DUO No. I

af Edouard Lock og Bernar Hébert

Canada, 1987, 7 minutter.

ROSELAND

af Wim Vandekeybus, Walter Verdin og

Octavio Iturbe

Belgien, 1991, 46 minutter.

Uddrag på 12 minutter.

TOPIC I & II

af Sarah Denizot og Pascal Baes

Frankrig, 1990, 11 minutter.

KNIESPIEL 3

af Claus Blume og Traunwalchner

Goasslschnalzern

Tyskland, 1990, 4 minutter.

L'ÉTREINTE

af Régis Obadia og Joëlle Bouvier

Frankrig, 1988, 5 minutter.

BECAUSE WE MUST

af Michael Clark og Charles Atlas

England, 1989, 53 minutter.

Uddrag på 9 minutter.

Samlet varighed: 56 minutter